

V Bruseli 12. 4. 2018
SWD(2018) 91 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE
KONZULTÁCIA SO ZAJAINTERESOVANÝMI STRANAMI – SÚHRNNÁ SPRÁVA

Sprievodný dokument

k návrhu

SMERNICE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY
o nekalých obchodných praktikách vo vzťahoch medzi podnikmi v potravinovom
dodávateľskom reťazci

{COM(2018) 173 final} - {SWD(2018) 92 final} - {SWD(2018) 93 final}

Obsah

1. Konzultačný proces so zainteresovanými stranami	2
2. Zhrnutie výsledkov konzultácie so zainteresovanými stranami	2
2.1. Úvodné posúdenie vplyvu	2
2.2. Otvorená verejná konzultácia	3
2.3. Cílený dotazník pre podniky	7
2.4. Cílený dotazník pre spotrebiteľské organizácie.....	7
2.5. Dotazník pre verejné orgány členských štátov.....	8
2.6. Akademický seminár Spoločného výskumného centra o NOP v potravinovom dodávateľskom reťazci	8
2.7. <i>Ad hoc</i> stretnutia so zainteresovanými stranami potravinového dodávateľského reťazca....	8
2.8. Skupiny pre dialóg s občianskou spoločnosťou.....	8

1. Konzultačný proces so zainteresovanými stranami

Konzultačný proces so zainteresovanými stranami bol stanovený v konzultačnej stratégii¹ a prebiehal od 17. júla do 6. decembra 2017.

Zainteresované strany boli vyzvané, aby poskytli pripomienky a dôkazy, pokiaľ ide o vymedzenie problému, ciele politiky, potrebu konať na úrovni EÚ, možnosti politiky, ich pravdepodobný vplyv, otázky vykonávania vrátane monitorovania a presadzovania. Konzultácia so zainteresovanými stranami spĺňa požiadavky usmernení o lepšej právnej regulácii.

2. Zhrnutie výsledkov konzultácie so zainteresovanými stranami

2.1. Úvodné posúdenie vplyvu

Úvodnému posúdeniu vplyvu sa dostalo značnej pozornosti, o čom svedčí 66 príspevkov od rôznych zainteresovaných strán². 33 % predstavovali poľnohospodári alebo poľnohospodárske organizácie, 17 % orgány členských štátov, 15 % mimovládne organizácie (MVO), 11 % spracovatelia a ich organizácie, 8 % maloobchodníci a ich organizácie a 17 % ostatní respondenti (akademická obec, odbory, obchodníci a anonymní). Treba zdôrazniť, že proces spätnej väzby na úvodné posúdenie vplyvu nie je štruktúrovaný v zmysle dotazníka. Namiesto toho boli z textu príspevkov *ex post* systematicky vytriedené relevantné informácie.

91 % respondentov súhlasilo s tým, že v potravinovom dodávateľskom reťazci existujú nekalé obchodné praktiky (ďalej len „NOP“) (5 % neodpovedalo a 5 % nemalo jasný názor). 76 % respondentov uviedlo, že NOP spôsobujú značný problém, a 14 % malo opačný názor³. 5 % respondentov uviedlo, že NOP síce existujú, ale že majú celkový pozitívny účinok na potravinový dodávateľský reťazec z hľadiska efektívnosti.

71 % respondentov bolo názoru, že treba konať na úrovni EÚ (od 64 % v prípade „iné“ po 90 % v prípade MVO; poľnohospodári predstavovali 82 %, členské štáty 73 %, spracovatelia 71 %), výnimkou boli maloobchodníci (100 % bolo názoru, že EÚ by nemala konať).

Iba 5 % respondentov sa vyjadrilo k zahrnutiu potravinových výrobkov do rozsahu iniciatívy, resp. ich vyňatiu, pričom väčšina je za ich zahrnutie. 41 % sa vyjadrilo k tomu, do akého rozsahu by mali byť zahrnuté hospodárske subjekty v potravinovom dodávateľskom reťazci, pričom 82 % bolo za pokrytie celého dodávateľského reťazca (odľahlé hodnoty sa vyskytli v prípade spracovateľského sektora, kde sa iba 57 % respondentov vyslovilo za pokrytie celého dodávateľského reťazca).

20 % respondentov spomenulo faktor strachu, pričom si celkovo myslí, že tento účinok existuje a je významný. 62 % uviedlo, že by mala existovať možnosť podať anonymnú sťažnosť, 38 % uviedlo opak. 92 % si myslelo, že by mali existovať sankcie proti tým, ktorí praktizujú NOP, 8 % si to nemyslelo. 17 % respondentov spomenulo spoluprácu medzi orgánmi členských štátov, pričom väčšina ju podporovala.

¹ Európska komisia, [Konzultačná stratégia](#) – Iniciatíva na skvalitnenie potravinového dodávateľského reťazca, 2017.

² Jednotlivé príspevky sú uvedené na webovej stránke [úvodného posúdenia vplyvu](#).

³ Vo zvyšných pododdieloch úvodného posúdenia vplyvu je percentuálny podiel v prípade „žiadnej odpovede“ alebo „nejasného názoru“ vynechaný.

2.2. Otvorená verejná konzultácia⁴

Prehľad respondentov

Výsledky otvorenej verejnej konzultácie boli v súlade s požiadavkami Medziinštitucionálnej dohody o lepšej tvorbe práva. Otvorená verejná konzultácia prebiehala tri mesiace, od 25. augusta do 17. novembra, a získalo sa v nej 1 432 odpovedí (56 % poskytli jednotlivci = 803 odpovedí a 44 % organizácie = 628 odpovedí). 71 % jednotlivcov uviedlo, že sú zapojení do poľnohospodárskej činnosti (570 odpovedí), a 29 %, že do nej zapojení nie sú (233 odpovedí). Príspevky organizácií boli najmä od súkromných spoločností (38 % z odpovedí organizácií), podnikateľských a profesijných združení (31 %) a MVO (20 %). Pokiaľ ide o sektor, v ktorom organizácie pôsobia, odpovede prišli od poľnohospodárskych výrobcov (53 % z odpovedí organizácií); z agropotravinárskeho sektora (22 %); obchodného sektora (7 %); od organizácií občianskej spoločnosti (7 %); z maloobchodného sektora (4 %); od výskumných organizácií (1 %) a „iné“ (6 %).

Skupinu „súkromná spoločnosť“ možno ďalej rozdeliť podľa veľkosti spoločnosti (počet zamestnancov). Malé a stredné podniky (MSP) predstavovali 81 % z odpovedí súkromných spoločností. Veľké podniky (s viac ako 250 zamestnancami) predstavovali 19 % zo všetkých príspevkov súkromných spoločností.

Pokiaľ ide o členský štát pôvodu, najvyššia účasť bola v Nemecku (29 % z celkového počtu), Rakúsku (14 %), vo Francúzsku a v Španielsku (7 %). Najnižšia účasť bola v Chorvátsku, Luxembursku a na Cypre (1 príspevok na každú krajinu).

Názory respondentov

a) Vymedzenie problému⁵

90 % respondentov súhlasilo alebo čiastočne súhlasilo, že v potravinovom dodávateľskom reťazci existujú praktiky, ktoré by sa mohli považovať za NOP. Tieto výsledky boli veľmi podobné vo všetkých skupinách zainteresovaných strán s výnimkou maloobchodného sektora (12 % súhlasilo alebo čiastočne súhlasilo s tým, že NOP existujú v potravinovom dodávateľskom reťazci, a 88 % nesúhlasilo alebo čiastočne nesúhlasilo, pričom väčšina z nich 72 % čiastočne nesúhlasila).

Respondenti mali potom odpovedať na otázku, či by zoznam určitých praktík mohli považovať za NOP, pričom počet respondentov, ktorí súhlasili alebo čiastočne súhlasili s tým, že praktiky sú NOP, sa pohyboval od 80 % (platobné lehoty dlhšie než 30 dní pri agropotravinárskych výrobkoch vo všeobecnosti) a 93 % (jednostranné a retroaktívne zmeny zmlúv). Pri otázke, ako často došlo k NOP v potravinovom dodávateľskom reťazci, 87 % uviedlo, že sa vyskytovali pravidelne alebo veľmi pravidelne. Všetci respondenti súhlasili s tým, že sa vyskytovali pravidelne alebo veľmi pravidelne s výnimkou maloobchodného sektora, ktorý uviedol, že k týmto praktikám nikdy nedošlo alebo sa len zriedka vyskytli (84). 88 % jednotlivcov uviedlo, že NOP sa vyskytli pravidelne alebo veľmi pravidelne.

⁴ Ak súčet čísel nedosahuje 100 %, príčinou je vynechanie tých respondentov, ktorí uviedli „nemám názor“. Niektoré otázky medzi sebou navzájom súviseli (iba časť respondentov videla určité otázky, pretože mali význam len v závislosti od predchádzajúcej odpovede). Táto skutočnosť je dôležitá najmä v prípade maloobchodného sektora, čo znamenalo, že miera odpovede je veľmi nízka (3 alebo 4 odpovede z vyše 25 maloobchodných organizácií). Odpovede neboli povinné a niektorí respondenti sa rozhodli neodpovedať na niektoré otázky.

⁵

Percentuálne podiely sa zakladali na počte respondentov, ktorí odpovedali na každú otázku.

Respondenti boli požiadaní identifikovať, ktoré tri praktiky považujú za NOP a ktoré majú najzávažnejší dosah. Z ôsmich hlavných identifikovaných praktík sa šesť uvádza v zásadách správnej praxe Iniciatívy dodávateľského reťazca (IDR) a sedem ako NOP v správe pracovnej skupiny pre poľnohospodárske trhy (AMTF) (dvakrát sa vyskytujú „lehoty splatnosti dlhšie než 30 dní“, raz pri výrobkoch rýchlo podliehajúcich skaze a raz pri agropotravinárskych výrobkoch všeobecne).

	Frekvencia	Zásady správnej praxe IDR	NOP uvedené v AMTF
Jednostranné a retroaktívne zmeny zmlúv (z hľadiska objemov, noriem kvality, cien)	771	*	*
Rušenie objednávok na poslednú chvíľu pri výrobkoch rýchlo podliehajúcich skaze	316	*	*
Lehoty splatnosti dlhšie než 30 dní pri výrobkoch rýchlo podliehajúcich skaze	275		*
Lehoty splatnosti dlhšie než 30 dní pri agropotravinárskych výrobkoch všeobecne	273		*
Ukladanie povinnosti prispievať na náklady súvisiace s propagáciou a marketingom	248	*	*
Jednostranné vypovedanie obchodného vzťahu bez objektívneho zdôvodnenia	227	*	
Žiadosti o platbu vopred na zaistenie alebo zachovanie zmluvného vzťahu (príspevok formou neoprávnenej platby)	185	*	*
Nároky na náhradu za výrobky, ktoré sa stali odpadom, alebo nepredané výrobky	182	*	*
Presadzovanie vlastných noriem potravinovej bezpečnosti, hygieny, označovania a/alebo obchodných noriem vrátane prísných overovacích postupov	179		
Podmieňovanie predaja výrobku zaplatením poplatku za jeho zalistovanie	152	*	
Systematická nadprodukcia, ktorá vedie k plytvaniu potravinami	146		
Zamlčovanie informácií nevyhnutných pre obe strany niektorou zo strán	114	*	
Posúvanie dôverných informácií od partnera tretím stranám	98	*	
Dodatočné platby za umiestňovanie výrobkov v regáloch vo výške očí spotrebiteľa	90		
Nútenie zmluvnej strany ku kúpe nesúvisiaceho výrobku („viazanie“ výrobkov)	78		
Nekonzistentné uplatňovanie obchodných noriem, ktoré vedie k plytvaniu potravinami	60		
Vymáhanie nákladov od dodávateľov za stratu alebo krádež tovaru	40	*	
Presadzovanie minimálnej zvyšnej skladovateľnosti tovaru v čase kúpy	11		
Iné	83		

V dotazníku boli respondenti požiadaní, aby v potravinovom dodávateľskom reťazci identifikovali aktérov, na ktorých by NOP mohli mať výrazné negatívne účinky. 94 % respondentov súhlasilo alebo čiastočne súhlasilo s tým, že NOP majú takéto výrazné negatívne účinky na poľnohospodárov; 83 % respondentov identifikovalo ako zasiahnutú skupinu spracovateľov; 66 % MSP; 60 % spotrebiteľov; 55 % podniky z tretích krajín, ktoré zásobujú trh EÚ; 39 % obchodníkov a 35 % maloobchodníkov. Respondenti mali odpovedať aj na otázku, či súhlasia s tým, že NOP by mohli mať negatívne nepriame účinky na tieto skupiny, pričom získané výsledky boli približne podobné.

b) Potreba konať

Pri otázke, či by bolo potrebné prijať opatrenia na riešenie NOP v potravinovom dodávateľskom reťazci, 95 % respondentov súhlasilo alebo čiastočne súhlasilo. V prípade pozitívnej odpovede boli potom respondenti vyzvaní určiť, kto by mal takéto kroky podniknúť.

– 87 % bolo názoru, že Európska únia by mala konať (spolu s členskými štátmi = 58 % alebo že EÚ by mala konať samostatne = 29 %),

– 8 %, že ČŠ by mali konať samostatne, a

– 4 %, že opatrenia by sa mali prijať formou dobrovoľných iniciatív (54 % z respondentov boli maloobchodnícke organizácie).

Z tých 87 % respondentov, podľa ktorých by mala EÚ konať, 51 % bolo názoru, že legislatívne opatrenia sú primeraným prostriedkom; 46 % bolo za kombináciu legislatívnych a nelegislatívnych opatrení a 2 % preferovali nelegislatívne opatrenia. 97 % z týchto respondentov zastávalo názor, že opatrenia EÚ by priniesli lepšie presadzovanie predpisov; 95 % sa domnievalo, že opatrenia EÚ by poskytovali väčšiu právnu istotu pre podnikateľov; 94 %, že by zabezpečili rovnosť podmienok na vnútornom trhu; 84 %, že by mali pozitívny vplyv na cezhraničné transakcie EÚ; 84 % verilo tomu, že by znížili plytvanie potravinami; 80 %, že by viedli k vyššiemu stupňu inovácie; a 75 %, že by rozšírili výber pre spotrebiteľov. 67 % preferovalo jednotné vymedzenie problému, ako aj zoznam konkrétnych NOP; 21 % uprednostnilo zoznam konkrétnych NOP; 11 % všeobecné zásady a 1 % žiadnu z uvedených možností.

Na záver mali respondenti vyjadriť svoj názor, či dobrovoľná iniciatíva dodávateľského reťazca postačuje na riešenie NOP. 75 % nesúhlasilo alebo čiastočne nesúhlasilo a 22 % súhlasilo alebo čiastočne súhlasilo. Všetky druhy organizácií primárne nesúhlasili alebo čiastočne nesúhlasili, výnimkou boli maloobchodné organizácie (kde 88 % súhlasilo alebo čiastočne súhlasilo, že iniciatíva dodávateľského reťazca stačí). Agropotravinárske (43 %) a obchodné organizácie (40 %) mali pomerne vysoké miery v prípade odpovede „súhlasím alebo čiastočne súhlasím“, aj keď to nebola celková uprednostňovaná možnosť. 81 % jednotlivcov zapojených do poľnohospodárskej činnosti a 69 % iných jednotlivcov nesúhlasilo alebo čiastočne nesúhlasilo.

c) Presadzovanie

92 % respondentov súhlasilo alebo čiastočne súhlasilo s tým, že by mali existovať minimálne normy na presadzovanie pravidiel o NOP v EÚ. Podpora minimálnych noriem presadzovania sa pohybovala od 20 % v prípade maloobchodných organizácií po 100 % v prípade organizácií občianskej

spoločnosti (96 % poľnohospodárskych organizácií, 87 % agropotravinárskych organizácii súhlasilo alebo čiastočne súhlasilo).

Respondenti mali potom odpovedať na otázku, ktoré prvky považujú za dôležitú súčasť účinného verejného presadzovania pravidiel o NOP. 94 % uviedlo transparentnosť vyšetrovaní a výsledkov; 93 % možnosť pokutovania pri porušení pravidiel; 92 % možnosť predkladať kolektívne sťažnosti; 89 % možnosť prijímať a vybavovať dôverné sťažnosti; 89 % určenie príslušného orgánu; 73 % možnosť vykonávať vyšetrovania z vlastnej iniciatívy a 36 % iné aspekty. Rôzne druhy organizácií a jednotliví respondenti väčšinou súhlasili alebo čiastočne súhlasili s týmito prvkami okrem respondentov z maloobchodného sektora (kde nesúhlasilo alebo čiastočne nesúhlasilo s každým prvkom 72 % až 80 %).

2.3. Cílený dotazník pre podniky

Konzultácia na základe cíleného dotazníka pre podniky sa uskutočnila od 6. novembra do 10. decembra a celkovo bolo doručených 122 odpovedí. 35 % respondentov bolo z poľnohospodárskej, 48 % zo spracovateľskej, 10 % z maloobchodnej a 4 % z veľkoobchodnej sféry (zvyšné odpovede neboli označené). Pokiaľ ide o veľkosť, 70 % respondentov predstavovali MSP. 7 % respondentov sa označilo za nákupcov, 49 % za dodávateľov, 40 % uviedlo, že konajú ako dodávatelia i nákupcovia. Vysoký podiel odpovedí je z Belgicka, Francúzska, Talianska, zo Španielska a Spojeného kráľovstva (18 členských štátov zaslalo 3 alebo menej odpovedí).

54 % podnikov konajúcich ako nákupcovia a 89 % dodávateľov uviedlo, že v obchodných transakciách dochádza k oneskoreným platbám. 14 % až 30 % konajúcich ako nákupcovia uviedlo, že použili iné NOP v obchodnej transakcii. Pokiaľ ide o podniky konajúce ako dodávatelia, 44 % až 82 % uviedlo, že boli vystavení jednej z uvedených nekalých obchodných praktík.

30 % podnikov konajúcich ako dodávatelia dostali odmietnutie, ak žiadali zmluvu v písomnej forme. Dodávatelia mali zvážiť, či sa stali obeťou NOP, ak mali nákupcovia sídlo v inom členskom štáte. 24 % respondentov uviedlo, že v takýchto situáciách k tomu dochádzalo „často alebo v značnom počte prípadov“. 19 % dodávateľov uviedlo, že jednanie so zahraničným nákupcom malo negatívny vplyv na ich schopnosť postaviť sa proti NOP.

60 % dodávateľov uviedlo, že náklady spojené s NOP predstavujú viac ako 0,5 % ročného obratu ich obchodnej činnosti. Za určitých predpokladov z hľadiska váhy pridelennej každej kategórii odpovedí⁶ možno vážený obchodný význam nákladov súvisiacich s NOP odhadnúť na 1,8 % ich obratu (pri zohľadnení 94 odpovedí dodávateľov), resp. na 1,5 % (po vylúčení extrémnych odpovedí – žiadne náklady, náklady nad 5 %). 44 % nákupcov považovalo náklady na dodržiavanie predpisov za „vysoké alebo stredné“.

2.4. Cílený dotazník pre spotrebiteľské organizácie

Výsledkom konzultácie so spotrebiteľskými organizáciami boli tri príspevky. Cieľom tejto konzultácie bolo zistiť, či a ako môžu NOP v potravinovom dodávateľskom reťazci vplývať na spotrebiteľov podľa názoru organizácií, ktoré ich zastupujú.

Respondenti nesúhlasili s tým, že zavedenie právnych predpisov o NOP by zvýšilo spotrebiteľské ceny, a súhlasili s tým, že by to viedlo k zvýšeniu dôvery v potravinový dodávateľský reťazec a k zlepšeniu investícií. Dvaja súhlasili, že podmienky pre osoby zamestnané v potravinovom dodávateľskom reťazci by sa zlepšili (jeden nemal názor). Všetci respondenti súhlasili s tým, že zo zavedenia pravidiel EÚ týkajúcich sa NOP by spotrebiteľia mali prínosy v dlhodobom horizonte. Dvaja súhlasili a jeden čiastočne nesúhlasil s tým, že by existovali prínosy v krátkodobom horizonte.

Jeden respondent súhlasil, že zavedenie pravidiel o NOP v jeho vlastnej krajine zvýšilo možnosti výberu spotrebiteľa, zvýšilo dôveru, zlepšilo podmienky na investovanie pre hospodárske subjekty, zlepšilo podmienky pre osoby zamestnané v potravinovom dodávateľskom reťazci, a nesúhlasil s tým, že zvýšilo spotrebiteľské ceny (ostatní dvaja respondenti nemali žiadny názor). Dvaja respondenti nesúhlasili a jeden čiastočne nesúhlasil, že samoregulačné iniciatívy sú dostatočné. Dvaja respondenti

⁶ Stanovené referenčné body: „nad 5 %“ (14 odpovedí) = 5 %; „2 až 5 %“ (18 odpovedí) = 3,5 %; „0,5 až 2 %“ (22 odpovedí) = 1,25 %; „> 0,5 %“ (24 odpovedí) = 0,25 %; „nulové alebo bezvýznamné“ (16 odpovedí) = 0 %.

nesúhlasili a jeden súhlasil s tým, že možné negatívne účinky právnych predpisov o NOP na spotrebiteľov prevažujú potenciálne prínosy (na úrovni EÚ).

2.5. Dotazník pre verejné orgány členských štátov

S orgánmi členských štátov sa konzultovalo na základe súboru dotazníkov, v ktorých sa požadovali príspevky k skutočným a/alebo odhadovaným administratívnym nákladom na presadzovanie nových právnych predpisov o NOP za určitých podmienok, k aktualizácii informácií poskytnutých v minulosti (2015) o tom, akú dôležitosť zohrávajú pravidlá o NOP vo vnútroštátnych jurisdikciách vrátane aspektov presadzovania, a s cieľom získať informácie o posúdeniach vplyvu a ostatné štúdie, ktoré mali členské štáty k dispozícii v tejto oblasti. Tieto údaje boli použité na účely štúdie realizovanej externými odborníkmi a priamo v aktuálnej správe o posúdení vplyvu (pozri prílohu 1). Konzultácia na základe dotazníka pre členské štáty oficiálne prebiehala od 2. októbra 2017 do 3. novembra 2017, avšak neskoršie príspevky boli akceptované na použitie v štúdii externých odborníkov.

2.6. Akademický seminár Spoločného výskumného centra o NOP v potravinovom dodávateľskom reťazci

Seminár, ktorí spoločne organizovali Generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka a Spoločné výskumné centrum (JRC), sa konal 17. – 18. júla 2017 v Bruseli. Na seminári sa zišli medzinárodní experti, aby prediskutovali vedeckú literatúru o metodike, dôsledkoch a regulačných aspektoch NOP. Správa, ktorú zostavili viacerí experti a ktorú editovalo JRC, je verejne dostupná (ďalšie podrobnosti o výsledkoch seminára v prílohe 1)⁷.

2.7. Ad hoc stretnutia so zainteresovanými stranami potravinového dodávateľského reťazca

Na žiadosť zainteresovaných strán boli zorganizované viaceré dvojstranné stretnutia. Išlo o tieto zainteresované strany: Independent Retail Europe, FoodDrinkEurope, EuroCommerce, European Brands Association (AIM), Danish Chamber of Commerce, Handelsverband Deutschland, Liaison Centre for the Meat Processing Industry in the European Union (CLITRAVI), European Livestock and Meat Trading Union (UECBV), Edeka, REWE, Federation du Commerce et de la Distribution, European Dairy Association, International Dairy Federation, United Kingdom's National Federation of Meat and Food Traders, Europatat, ako aj Euro Fresh Foods. Cieľom týchto dvojstranných stretnutí bolo odpovedať na otázky zainteresovaných strán týkajúce sa procesu posúdenia vplyvu a poskytnúť im možnosť vyjadriť podporu alebo nesúhlas s iniciatívou a poukázať na otázky relevantné pre ich sektor.

2.8. Skupiny pre dialóg s občianskou spoločnosťou

V skupinách pre občiansky dialóg v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky, kde sú zastúpené viaceré skupiny zainteresovaných strán, sa konali dve prezentácie s výmenou názorov⁸. Jedna sa uskutočnila 6. novembra 2017 (skupina pre občiansky dialóg zameraná na olivy) a druhá 22. novembra 2017 (skupina pre občiansky dialóg zameraná na záhradníctvo/ovocie a zeleninu).

⁷ [Správa](#) Spoločného výskumného centra, Unfair trading practices in the food supply chain (Nekalé obchodné praktiky v potravinovom dodávateľskom reťazci), 2017.

⁸ [Skupiny pre občiansky dialóg](#) v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky.